

Het Oog van De Wolf Joke de Wolf

Een betere wereld met vrouwelijke leiders?

Kunsthistoricus Joke de Wolf richt de blik op een kunstwerk dat past bij de actualiteit. Deze week: vrouwelijk leiderschap.

Joke de Wolf 8 juli 2024, 20:58

Dick Schoof is afgelopen week bepaald niet ongemerkt begonnen aan zijn nieuwe baan als minister-president van Nederland. Met Schoof wordt de regering opnieuw geleid door een witte man. De sekseverhoudingen in de nieuwe ministersploeg zijn tegenwoordig weliswaar bijna in evenwicht, een vrouwelijke minister-president is er nog steeds niet geweest. In het bestuur van de grote steden gaat het iets beter. Eerst kreeg Amsterdam in 2018 Femke Halsema als eerste vrouwelijke burgemeester, vorige week werd Carola Schouten de eerste vrouw met een burgemeestersketting in de geschiedenis van Rotterdam. Aan de top van bedrijven is de balans nog ver te zoeken: in 2020 was minder dan vijf procent van de directeuren vrouw.

Yael Bartana, een Israëliische kunstenaar die in Berlijn en Amsterdam woont, maakte een kunstwerk over vrouwelijk leiderschap. In neonletters staat er *What if women ruled the world*, ofwel 'wat als vrouwen de wereld bestuurden'. Het is nu te zien in de tentoonstelling *True Colors* in het Kunstmuseum in Den Haag.

Yael Bartana, 'What If Women Ruled The World' (2016). Beeld AkzoNobel Art Foundation

Bartana maakte het in 2017 specifiek voor de situatie in Israël: ze had zelf als achttienjarige de dienstplicht vervuld, en dat was een traumatische ervaring geweest. De Israëliische samenleving werd volgens haar beheerst door het idee van oorlog en strijd, en zowel aan Palestijnse kant als aan Israëliische kant hadden mannen de leiding.

Advertentie

Fictieve dreiging van een kernbom

Hoe zou het zijn als de partijen aan beide kanten bestuurd zouden worden door vrouwen? Inmiddels heeft Bartana de vraag breder gemaakt. Ze maakte een performance en later een film met de titel *Two Minutes to Midnight* – twee minuten tot middernacht – waarbij ze vrouwelijke wetenschappers en acteurs liet discussiëren over een fictieve dreiging van een kernbom.

In Athene staat de vraag *What if women ruled the world* dit jaar in neonletters op de buitenkant van het moderne kunstmuseum EMST. De neonletters verwijzen naar de traditie van lichtreclames en naar uitspraken en boodschappen die algemeen bekend zijn en aangekondigd worden. De bedoeling is dat de voorbijgangers de vraag op zich laten inwerken. Zou er minder geweld zijn met vrouwen aan het roer? Zou er meer aandacht zijn voor mensenrechten?

Extreemrechts heeft met Giorgia Meloni en Marine Le Pen al twee vrouwen in leidersposities, bij het Haagse debat over de regeringsverklaring waren het de nieuwe vrouwelijke ministers van de PVV die onder vuur lagen. Zou er meer ruimte zijn voor discussie en compromissen, of zou er uiteindelijk evenveel machtsmisbruik zijn?

Perfect uithangbord

Dat gaan we ervaren. Ondertussen weten we wel dat vrouwelijke kunstenaars lange tijd niet serieus werden genomen. Daarom zijn in het Griekse museum het hele jaar tentoonstellingen te zien met hun werk. Al in de jaren zeventig en tachtig bekritiseerden feministen de mannelijke museumdirecteuren en kunstcritici die vonden dat zogenaamd vrouwelijke onderwerpen niet geschikt waren om te exposeren. Nu lijkt er eindelijk op grotere schaal verandering in te komen.

Ook in het Kunstmuseum is het werk van Bartana omringd door kunst van vrouwen of non-binaire kunstenaars in een prachtig vormgegeven zaal. Naast het werk van Bartana hangt een zelfportret van Charley Toorop, erbij staat een sculptuur van een zwangere vrouw door Femmy Otten en er hangen foto's van de Iraanse kunstenaar Shirin Neshat. Het liefst zou je alleen kijken naar de kwaliteit van de kunst die deze kunstenaars maken, zonder je druk te maken over hun geslacht. Maar zolang de buitenwereld hen vanwege dat geslacht niet dezelfde kansen geeft, blijft het nodig om hun kunst toch hierop uit te lichten. En daarvoor is het werk van Bartana het perfecte uithangbord.

Joke de Wolf kiest elke week een kunstwerk dat in het hart van de actualiteit past. Eerdere afleveringen van Het Oog van De Wolf vindt u [hier](#).